

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Sektor utbildning, kultur och fritid

1(7)

Diarienummer: UBN.2017.129

Datum:

Verksamhetsutvecklare Maggan Melander

E-post: maggan.melander@ale.se

Utbildningsnämnden

Kommunal vuxenutbildning

Sektorn har fått i uppdrag att belysa Vuxenutbildningen i Ale med avseende på gymnasial utbildning i egen regi i jämförelse med köp av gymnasial utbildning genom extern anordnare.

Förvaltningens beslutsförslag till utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutar att

Den faktiska fördelningen mellan utbildning i egen regi och köpt utbildning anpassas av verksamheten efter målgruppens behov och verksamhetens förutsättningar att bedriva en effektiv och kvalitativt god utbildning.

(Förslag på tillägg: Egenproduktion ska vara kostnadsneutral i relation till köpt utbildning).

Vuxenutbildningen får i uppdrag att utveckla arbetet och samverka utifrån det kommunala sysselsättningsuppdraget för att bli en drivande aktör i utvecklande av behovsanpassade yrkesutbildningar.

Åsa Ericson

Sektorchef

Mathias Lind

Verksamhetschef Elevhälsa

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande,
- Bilaga 1: redogörelse för olika perspektiv utifrån det utredningsuppdraget som tillförordnad rektor Inga-Lena Lindenau genomfört.
- Bilaga 2: Under processens gång har sektorn haft dialog med sektorchef, berörda verksamhetschefer och enhetschefer inom sektor ATO

Ärendet expedieras efter beslut till:

För vidare hantering

Sektorchef för Utbildning, kultur och fritid

För kännedom

Sektorchef för Arbete, trygghet och omsorg
Kommunstyrelsen

Bakgrund

Den kommunala vuxenutbildningen är ett centralt verktyg för flera kommunala uppdrag och grundläggande för att vuxenutbildningen ska vara effektiv är att det är en så kallad lågtröskelverksamhet, den ska vara och upplevas som tillgänglig för hela målgruppen. Målgruppen för den kommunala vuxenutbildningen är mycket heterogen vilket ställer stora krav på kompetens, organisation, tillgänglighet, samverkan, mm. På samma sätt är uppdraget komplext då vuxenutbildningen dels har rena utbildningsuppdrag och dels har utbildningsuppdrag som del i samlade insatser i samverkan med andra aktörer.

Det finns flera perspektiv på valet av att bedriva en verksamhet i egen regi eller att köpa in tjänsten. För resursstarka individer bedöms det generellt sett inte vara något bekymmer att hänvisa till studier i Kungälv eller Göteborg vilket innebär resor och ett längre avstånd till utbildningen. Däremot är erfarenheten att resurssvaga individer i större utsträckning inte kommer iväg till utbildningar på andra orter eller avbryter sina studier. För de resurssvaga är erfarenheten att närheten (och upplevelse av närhet då det är i kommunen) och det faktum att alla delar i utbildningen finns under samma tak upplevs som positivt och ökar chanserna att slutföra påbörjade kurser. Ale kommun har en jämförelsevis låg utbildningsnivå och möjligheten till karriärväxling ska underlättas, något som också fångas av sysselsättningsmålen.

Vuxenutbildningen ingår i ett stort antal samverkanssammanhang med kommunala och statliga myndigheter i arbetet med att hitta anpassade lösningar för personer som står utanför arbetsmarknaden eller av andra skäl behöver stöd för att hitta alternativa vägar för utbildning, sysselsättning eller ny karriär. I detta uppdrag är vuxenutbildningens kompetens och resurser inom utbildning och samverkan med arbetsmarknaden en viktig del för framgång för individen. Samverkan och individuellt anpassade lösningar som är och upplevs som tillgängliga förutsätter nära samarbete mellan olika aktörer där den enskildes behov står i centrum.

Det statliga uppdraget för vuxenutbildning innebär att det ska finnas ett uppsökande arbete för att nå potentiella elever och vid Skolinspektionens tillsyn följs detta upp. I detta uppdrag ligger också att vuxenutbildningen ska ha ett nära samarbete med arbetsmarknadens parter för att uppmuntra och skapa tillgänglighet för vuxenutbildningen. De kommunala målen och det statliga uppdraget är tydliga inom sysselsättningsområdet och inom dessa komplexa uppdrag är en lokalt förankrad vuxenutbildning en central aktör – både för individens behov och kommunens ansvar och uppdrag.

Behoven inom grundläggande och gymnasiala inriktningen samt inom området yrkesutbildningar kräver flexibilitet och möjligheten att anpassa utbud efter behov. Ett problem är idag att det egna utbudet inom den gymnasiala inriktningen enbart består av Samhällskunskap, Engelska, Religion, Matematik och Fysik. Inom den grundläggande inriktningen är utbudet Matte, Engelska och Svenska som andraspråk. Det är därmed ett relativt sett smalt utbud som helt baseras på de behörigheter anställda pedagoger har. Budgeten har inte heller medgivit att utbudet breddats genom att anställa pedagoger med kompletterande behörigheter. Under våren 2017 har två pedagoger lämnat verksamheten vilket inneburit att behörighet inom ämnena Naturkunskap, Kemi, Biologi, Historia och Svenska i nuläget inte finns. Rekrytering av dessa behörigheter avvaktas i väntan på

beslut om verksamhetens framtida inriktning och kurserna köps externt i väntan på beslut.

Vid Skolinspektionens inspektion under våren 2017 framkom enbart kritik avseende en dokumentationsfråga av studieplaner, en systemfråga som nu är löst. I övrigt fanns ingen kritik mot verksamheten.

Den gymnasiala och grundläggande utbildningen genomförs idag av 4 pedagoger. Bedömningen är att om den gymnasiala utbildningen avvecklas så blir den grundläggande alldeles för liten för att behålla i egen regi varför den också då ska avvecklas.

SFI är en växande del inom vuxenutbildningen. Samarbete mellan SFI och Svenska som andraspråk samt även andra grundläggande och till del gymnasiala kurser är viktiga. Samarbete mellan pedagoger och mellan kurser för att underlätta för eleverna är naturligt och enkelt i en verksamhet där det finns under samma tak.

Idag bedrivs yrkesutbildning inom Maskinförare och Vård och Omsorg, nystartat är utbildningen Väg och anläggning. För att få anordna utbildning inom Vård och Omsorg efter den 1/7 2018 måste Samhällskunskap och Svenska (inkl SaS) erbjudas inom ramen för utbildningen. Alla utbildningarna är attraktiva och det stora flertalet går direkt till sysselsättning efter utbildningen. Det finns inom området yrkesutbildning många intressanta möjligheter och behov att arbeta vidare ifrån för att bredda utbudet av utbildningsalternativ. Att säkerställa tillgång till utbildad personal för den egna verksamheten är en aktivitet kopplad till kommunens strategiska kompetensförsörjning. Här avses de olika yrkesutbildningar som kan genomföras i kommunal regi inom områden som är bristyrken. Den kommunala verksamheten är beroende av att kunna rekrytera personal med specifika kompetenser såsom undersköterska, vårdbiträde, barnskötare, kock, m.fl.

För gruppen nyanlända blir ovanstående mycket tydligt där perspektiven språkstudier, utbildning, sysselsättning och integration blir ett samlat uppdrag för kommunen och för vuxenutbildningen.

Ale kommun har avvecklat gymnasieskolans nationella program och valt att behålla två av introduktionsprogrammen (Språkintröduktion och Individuellt alternativ). Ale kommuns möjlighet att arbeta utifrån uppdraget integration och demokrati har därmed kraftigt reducerats för elever som lämnat grundskolan till de elever som kommunen ansvarar för på IM och Komvux.

IM har under de senaste två åren vuxit kraftigt på båda programmen med elever som efter sin tid på IM i många fall kommer att utgöra målgrupp för Vuxenutbildningen och den samverkansstruktur som Vuxenutbildningen verkar inom och som beskrivits ovan. Ett framtida ökat samarbete och organisatoriskt närmande mellan Komvux och Ale gymnasium kan vara ett sätt för att skapa en resursstarkare organisation.

Både Ale gymnasium och Komvux har i första hand ett utbildningsuppdrag men uppdraget är också kopplat till sysselsättning. Det Kommunala Aktivitetsansvaret är också ett uppdrag som primärt är ett utbildningsuppdrag men där sysselsättningsspåret är en del.

Kostnaden för verksamhet i egen regi satt i relation till att basera verksamheten på köp av externa utbildningsanordnare beskrivs sammanfattningsvis nedan.

Kostnad och produktion/köp

I tabellen nedan redovisas antal poäng och kostnad för dessa poäng i egen regi, redovisningen gäller vårtermin:

2014	GY poäng	Grund poäng
	33658	11300
Antal elever	133	35
55kr/poäng, 39kr/poäng	1 851 190 kr	440 700 kr
2015	GY poäng	Grund poäng
	25840	6150
Antal elever	208	20
70kr/poäng, 74kr/poäng	1 808 800 kr	455 100 kr
2016	GY poäng	Grund poäng
	22433	7108
Antal elever	129	34
77kr/poäng, 25kr/poäng	1 727 341 kr	177 700 kr
2017	GY poäng	Grund poäng
	30032	7600
Antalet elever	167	28
54kr/poäng, 19kr/poäng	1 621 728 kr	144 400 kr
Prognos HT-2017	GY poäng	Grund poäng
	12700*	9400*
Antal elever	107	35

114kr/poäng, 85kr/poäng	1 447 800 kr	799 000 kr
-------------------------	--------------	------------

*Redovisningen ovan är slutförda poäng, med undantag för prognos 2017 som är anmälda poäng. Kostnaden för 2017 är svår att jämföra med 2016 då två pedagoger sagt upp sig inför hösten -17 (deras tjänster har inte återbesatts i väntan beslut om framtiden) och den egna produktionen då minskar, detta innebär att kostnaden för köpta poäng kommer att öka under hösten samtidigt som också styckpriset för den egna produktionen ökar. Den lägre kostnaden under vt-17 beror på fler egenproducerade poäng än 2015 och 2016.

Komvux i Ale köper också utbildning från Kungälv, Stenungsund, Lilla Edet, Hermods m.fl. Vi köper också platser för SärVux och delar av SFI. Genom avtal med Hermods köper vi distanskurser, komplettering med avtal som i ökad utsträckning ger möjlighet att läsa på distans med handledning är angeläget.

I tabellen nedan redovisas köpta poäng och kostnad för dessa poäng, redovisningen gäller vårtermin:

2014	Gymn poäng	Grund poäng
	8100	2010
51kr/poäng	413 100 kr	102 510 kr
2015	Gymn poäng	Grund poäng
	13669	1309
51kr/poäng	697 119 kr	66 759 kr
2016	Gymn poäng	Grund poäng
	8618	1507
51kr/poäng	439 518 kr	76 857 kr
2017	Gymn poäng	Grund poäng
	4002	1410
51kr/poäng	204 102 kr	71 961 kr

Ale betalar i nuläget per poäng:

Göteborg/Lerum 51 kr/p

Kungälv, Lilla Edet, Stenungsund 26 kr/p (osäkert pris inför 2018, sannolikt i nivå med Göteborg)

Hermods 13 kr/p

Det är skillnad i avhopp mellan de som läser hemma i Ale i jämförelse med de som väljer att läsa på annan ort. För elever som läser i Ale är det ca 18,6% som väljer att inte slutföra. Orsakerna är främst att elever väljer utfyllnadskurser som de egentligen inte behöver för att få studiemedel, låg motivation samt får jobb. Avhoppet på köpta platser (ej Hermods) är 8,6%. Den stora skillnaden beror främst på att elever i denna kategori är läser kurser de verkligen har behov av och att en större andel har en högre motivation. Om en elev hoppar av en kurs efter 3 veckor betalas fullt pris. Om Ale skulle köpa alla kurser innebär det sannolikt att avhoppet procentuellt ökar.

Avveckling av egen undervisningsverksamhet inom Gymnasiala och Grundläggande innebär:

- Tjänster på Gymnasiala uppdraget: nuläget: 2,2 tjänster (lönekostnad ca:1 450 000kr.)
- Tjänster på Grundläggande uppdraget: nuläget: 1,3 tjänster (Lönekostnad ca 800 000 kr.)

Som framgår av sammanställningen ovan köper Ale många kurser redan idag från externa utbildningsanordnare, främst från Göteborg och Kungälv. Erfarenheten från verksamheten är att elever som vill läsa kurser i Göteborg får sina val beviljade så länge de är behöriga för de kurser som söks. Några kommuner, b.la. Partille, har tecknat avtal med Göteborg för att säkerställa att deras elevers behov säkerställs. Om avtal tecknas med Göteborg så tillkommer av avgift på 12% i administration. Det innebär en faktisk poängkostnad på ca 57 kr.

Med ett avtal säkerställs att Ales ansökningar hanteras på samma sätt som Göteborgs. Rättighetslagstiftningen innebär att Ale även med en egen utbildningsorganisation kommer att vara beroende av att köpa utbildning. Från och med 1 januari 2017 är det en rättighet att gå utbildningar inom kommunal vuxenutbildning (Komvux) för att bli behörig till högskola eller yrkeshögskola.

Rättighetslagstiftningen omfattar utbildningar inom Komvux på gymnasial nivå för att uppnå:

- grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå som vänder sig till nybörjare
- en eller flera särskilda behörigheter till högskoleutbildning på grundnivå som vänder sig till nybörjare
- grundläggande behörighet till yrkeshögskola
- en eller flera särskilda kunskaper för utbildning på yrkeshögskola.

Det är möjligt att läsa in en eller flera behörigheter och/eller särskilda kunskaper, dock endast en i taget. Grundläggande behörighet krävs innan det är möjligt att läsa in särskild behörighet alternativt särskilda kunskaper. Det är hemkommunen som ansvarar för att erbjuda utbildning eller betala för den i annan kommun eller landsting. Om det finns flera alternativa utbildningar för grundläggande behörighet bestämmer hemkommunen vilken utbildning som ska erbjudas. Det finns dock beslut från Överklagandenämnden där elever får rätt att läsa i en annan kommun trots att kurser finns i hemkommunen

Hur Rättighetslagstiftningen påverkar den faktiska efterfrågan och därmed kostnaden för de kommande åren är oklart. Detta medför att det är oklart om ett beslut om att avveckla gymnasiala och grundläggande utbildning i egen regi innebär en minskad eller ökad kostnad för vuxenutbildningen i jämförelse med budget 2017. Det riktade statsbidraget som fördelades till Ale kommun mot bakgrund av förändringarna i skollagen för vuxenutbildningen var på 1,5 miljoner kr vilket därmed är en antagen kostnadsökning som konsekvens av Rättighetslagstiftningen.

Slutsats

- Produktion av gymnasial och grundläggande utbildning i egen regi:
 - underlättar för framförallt elever på SFI att bygga på sin utbildning med fler kurser under samma tak,
 - innebär att det för eleverna finns en samlad plats för studier och möten mellan olika elevgrupper, bland annat något som är angeläget för SFI-eleverna ur ett integrationsperspektiv,
 - innebär en ökad möjlighet för resurssvaga elever där också den omedelbara närheten till bla studie- och yrkesvägledare är viktig,
 - det grundläggande problemet med den nuvarande organisationen är få ämnesbehörigheter, med en flexibel styrning av verksamheten utifrån elevernas behov finns möjlighet skapa en mer kostnadseffektiv och behovsanpassad utbildning.
- Rättighetslagstiftningen säkerställer att alla elever får läsa de kurser de har rätt till oavsett om de finns i egen regi eller inte.
- Ale är en stark tillväxtkommun, det framtida behovet av vuxenutbildning är svårt att bedöma.
- Utveckling av yrkesutbildningar är en strategiskt viktig fråga. Värdet av en "hel" vuxenutbildning för att vara en attraktiv arbetsgivare och attraktiv utbildningsanordnare i ett utvecklingsarbete bedöms vara stort.
- Komvux är en central samarbetspartner i utbildnings- och sysselsättningsfrågor och samverkan inom utbildning, sysselsättning och integration kan vara en fråga att utreda vidare ur ett kommunalt perspektiv. Inom Utbildningsnämndens uppdrag bör ett nära samarbete med Ale Gymnasium och det Kommunala Aktivitetsansvaret utvecklas. De gemensamma kommunala uppdragen kring utbildning och sysselsättning för målgruppen unga vuxna och vuxna bör ses i ett gemensamt sammanhang.